Konya Yenigün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

9 BİN YILLIK DELİKANLI

ÇUMRA

CİLT: 6 • SAYI: 4

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKCE

25 KASIM 2026 ÇARŞAMBA

ÇUMRA ADININ KAYNAĞI

YAYIN KURULU
• SADIK GÖKCE
• SEDAT ULUPINARLI
• ZEKİ TÜRKER
• ANUŞ GÖKCE
• MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
• ELİFE YILMAZ MISRALI

İÇİNDEKİLER

• ÇUMRA ADININ KAYNAĞI
SADIK GÖKCE
ANUŞ GÖKCE
• EĞİTSEL İLETİŞİM
PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ
• HÂTIRAN (ŞİİR)
NURİ GÖKSEL İNAN
• AKİDE ŞEKERİ
ARİFE GÖZÜAÇIK
• DİNEK'TE BELEDİYE BAŞKANLIĞI YAPAN İKİ DİNEK AŞIĞI
SEDAT ULUPINARLI
• VEFA- VEFASIZLIK
ANUŞ GÖKCE

ÇUMRA ADININ KAYNAĞI

SADIK GÖKCE
sadikgokce@hotmail.co

ANUŞ GÖKCE

Farkında mıyız bilmem ama çok enteresan bir ilçede yaşıyoruz. İlçemizin kuruluşunun 100. Yılını kutluyoruz ama yaklaşık 800 yüz önce verilen bir ismi taşıyoruz.

Evet içinde yaşadığımız Çumra'dan bahsediyorum. 1926 yılında kurulan bu genç ilçe kendisine 1200'lü yılların başında verilmiş olan bir isim ile anılıyor. Kuruluş olarak genciz ama isim olarak olgunluk çağına çoktan girmişiz diyebilirim.

İlçemiz Çumra'nın ismi ile ilgili değişik söylenti ve rivayetler var. Bunları sizlere hatırlatmak istiyorum.

Birinci söylenti Mehmet Önder tarafından kaleme alınmıştır. Bakalım Mehmet Önder Çumra isminin nereden kaynaklandığını söylemiş…

1. "Çamur" ve "Çemrenin" Rivayeti

En yaygın ve kabul gören rivayetlerden biri, bölgenin geçmişteki sulak, bataklık ve sazlık yapısına dayanır. Anlatıya göre, Yavuz Sultan Selim Mısır Seferi'nden (veya bir diğer anlatıda 4. Murat Bağdat Seferi'nden) dönerken ordu Konya Ovası'nın bu çamurlu ve bataklık bölgesine gelir.

*Askerlerin ve atların çamura saplandığını gören padişah, orduya paçaları sıvama komutu anlamına gelen "Çemrenin!" (Veya Çemre) emrini verir.

*Bölgenin aşırı çamurlu olmasından dolayı burası halk arasında zamanla çamur kelimesiyle de bağdaştırılmıştır.

*Bu sözlü süreçte kelime sırasıyla Çemre → Çomra → Çumra şekline dönüşerek bugünkü halini almıştır.

Gerçekten güzel bir menkıbe ile güzel ilçemizin isminin kaynağı belirtilmeye çalışılmış. Ama Yavuz Sultan Selim Han'ın Çaldıran Seferi 1514 yılında gerçekleşmiştir. 4. Murat Han'ın Bağdat veya Revan Seferi ise 1630'lu yıllarda gerçekleşmiştir.

Çumra ismini taşıyan eski yerleşim yerinin yani bugün ki İçeriçumra'nın kuruluşu bu tarihten daha eskidir. Çünkü burada 1252 yılında Karamanoğlu İbrahim Bey tarafından yaptırılmış bir cami bulunmaktadır. Bu durumda anlatılan her iki efsane veya menkıbe de Çumra isminin kullanılmaya başlanılmasından 300 ve 400 yıl sonra gerçekleşmiştir. Bu durumda bu anlatımı devre dışı bırakıyoruz.

2. Karamanoğlu Pir Ahmet ve "Cümlemiz" Rivayeti…

Bu rivayet, ilçenin eski yerleşim yeri olan İçeriçumra bölgesinde geçen tarihi bir siyasi birleşme çağrısına dayanır.

*Karamanoğulları Beyi Pir Ahmet, Osmanlı Devleti ile yaptığı savaşı kaybedince Çumra

civarındaki Türkmen/Oğuz boylarını ve kabile başkanlarını bir toplantıya çağırır.
*Pir Ahmet, Osmanlı'ya karşı birlik olmak amacıyla kabile reislerine "Gelin cümlemiz bir olalım, birleşelim!" şeklinde hitap eder.
*Buradaki birlik ve beraberliği simgeleyen "Cümlemiz" ifadesi, zaman içinde halk dilinde yuvarlanarak Çumra ismine dönüşmüştür.
Anlatım böyle diyor ama Karamanoğlu Pir Ahmet Bey Fatih Sultan Mehmet zamanında yaşamıştır. Osmanlının Karaman topraklarını zapt etmesini engelleyememiş ve ülkesini terk etmek zorunda kalmış bir beydir. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan tarafından Erzincan kendisine ikta olarak verilmiştir. Pir Ahmet Türbesi, Gümüşhane'nin merkez ilçesine bağlı Pirahmet Köyü'nde, köy camisinin bitişiğinde ve ana yol üzerinde yer almaktadır.
Bu olayların meydana geldiği zamanda da takvimler 1460'lı yılları göstermektedir. Yani Çumra isminin kullanılmaya başlamasından 200 yıldan sonra yaşamış insanlar üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır Çumra isminin kaynağı.
Bir de Mehmet Seviş tarafından kaleme alınan "Yazan Kalemlerden Bir Avuç Çumra" isimli kitapta Çumra ismi hakkında ileri sürülen bir iddia var. Mehmet Seviş bu iddiasında Çumra ismini ÇUM ve RA olarak ayırıyor ve bu iki kelimenin anlamlarını arayıp bularak bir sonuca varmaya çalışıyor. Mehmet Seviş Çumra ismin ÇUM ve RA olarak ikiye ayırarak doğru bir yola giriyor. Ama bundan sonra yanılıyor. Seviş kitabında Çumra adını şiirsel bir dille açıklıyor. Burada şiirin hepsini vermeyeceğim. Sadece birkaç satırını alacağım.
ÇUMRA
Çumak- Gitmek ön Türklerde
Çum-git
Rah- yol
Ra- Tanrı, Allah
Çumra- yol gitmek, yol yürümek, Tanrı yolunda
…..
Diyor
(Age. s-195)
Seviş'e göre ÇUM Uygurca bir kelime ve GİT anlamına geliyor. RA ise tanrıyı işaret ediyor. Ve bu bilgiler sonucunda ÇUMRA isminin Tanrıya giden yol anlamına geldiğini ileri sürüyor.
İnsan bu iddia karşısında düşünüp acaba demekten kendisini alamıyor. Gerçekten de Çumra Uygurca bir kelime olabilir mi diye düşünüyor insan. Çünkü o dönemlerde 1243'ten sonra Anadolu, Selçukluyu Kösedağ Savaşında mağlup eden Moğol ordularının işgali altına giriyor. Ve tarihi kayıtlardan öğrendiğimize göre Moğol ordusu içinde çok sayıda Uygur var. Hatta Moğol Devletinin yazıcı taifesi Uygurlardan oluşuyor. Belki onların kurduğu bir yerleşim yeri olabilir diye düşünüyoruz. Ama RA deyince kafamız karışıyor, eski Mısır tanrısı RA'yı bir yere sığdıramıyoruz.
1200'lü yıllarda yaşayan, Asya topraklarından kopup gelen, o günkü kaynaklardan öğrendiğimize göre çok da ileri seviyede bilgi birikimi olmayan çadırlarda yaşayan bir halkın eski Mısır tanrısı RA'yı tanıması ve onun hakkında bilgi sahibi olmaları düşünülemez. Bilgi sahibi olsalar bile GÖK TENGRİ inancında olan insanların kendi tanrıları dururken Mısır tanrısı RA'ya izafeten bir isim vermeleri çok mantıklı gelmiyor. Kaldı ki ilk Çumra isminin verildiği yere hemen hemen aynı tarihte inşa edilen Karamanoğlu İbrahim Bey Camii bize bu yerleşim yerinin Müslümanlar tarafından kurulduğunu gösteriyor.
Bu durumda Mehmet Seviş'in ortaya attığı bu iddiayı da geçersiz saymak zorundayız. Öyleyse Çumra isminin kökeni ve anlamı nedir sorusunun cevabını aramaya devam edeceğiz.
Düşünmelerimizi Mehmet Seviş tarafından ortaya atılan ÇUM ve RA üzerinden yürütmeyi uygun buluyoruz. Çünkü bu düşünce bize mantıklı geliyor. Önce ÇUM kelimesini anlamının peşine düşüyoruz. Yaklaşık iki yıl süren araştırmalarımız sonucunda eski Türkçede kullanılan ÇUM kelimelerinin anlamlarına ulaşıyoruz.
Divânü Lugâti't-Türk adlı esere bakıyoruz. Burada şöyle diyor sözlük…
Suya Dalmak / Batmak (Fiil Kökü): Kaşgarlı Mahmud'un Divânü Lugâti't-Türk adlı eserinde "çum-" (veya çüm-) eylemi doğrudan "insanın suya dalması" veya bir şeyin suya/derine batması anlamında kaydedilmiştir. Günümüz Anadolu ağızlarındaki "çimmek" (yıkanmak, suya girmek) fiili de doğrudan bu kökten türemiştir.

Bir başka yerde de ÇUM için şunlar söyleniyor…

Göçebe Çadırı (İsim): Tarihi konar-göçer Oğuz ve Türk boylarının yaşam tarzında, kolayca taşınabilen taşınabilir evlere ve keçe çadırlara "çum", "alaçık" veya "keregü" adı verilirdi.

Üçüncü bir anlam olarak da…

Küçük su birikintileri anlamında kullanılıyor ÇUM kelimesi.

Hüseyin Kazım Kadri tarafından hazırlanan "Türk Lügati"inde (C. 2, S. 458) Çumra kelimesini hepsinin birden anlamı verilmiş. Çumra kelimesinin karşısına "Türkmencede şehirli" demek ibaresi konulmuş.

Türk Dil Kurumu tarafından yayınlanan Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (Ankara-2009, 2. Cilt s. 1304) ÇUM kelimesinin Tokat-Reşadiye'de Kızılcık anlamında kullandığını söylüyor.

Bu kelimelerden birisi olabilir. Çünkü Çumra ismi 1200'lü yıllarda kullanılmaya başlanmış. O zaman kelimenin anlamını da eski Türkçede aramamız gerekir. Bu araştırma da bizi yukarıda bahsettiğimiz anlamlara ulaştırıyor. Ama hangisi olabilir. Ve hepsinden önemlisi Mehmet Seviş'in Mısır tanrısı RA'ya bağladığı ikinci kelimeyi biz nereye bağlayıp nasıl açıklayacağız?

Bu sorunun cevabı üzerinde düşünürken birden aklıma SONRA kelimesi geldi. SONRA…

Bizim aradığımız RA ekinin bu SON kelimesinin sonuna eklenen RA ile bir ilişkisi olabilir mi diye düşündüm. Düşünüyorken aklıma TAŞ-RA, İÇ-RE, ÜC-RA gibi kelimeler de geldi. Bir dil bilimcisi olmadığım için bu konuyu Türkçecilere danışmanın en doğru yol olacağına karar verdim.

Prof. Dr. Ahmet Sevgi, Prof. Dr. Firdevs Güneş, Prof. Dr. Osman Uyanık, Dr. Öğretim Üyesi Elif Türköz ve Edebiyat Öğretmeni Bülent Çevik'e WhatsApp üzerinden mesaj göndererek Türkçede RA eki olup olmadığını sordum. Sağ olsunlar bana dönmekte gecikmediler…

Prof. Dr. Osman Uyanık Bana ALUCRA örneğini vererek buradan yürüyebileceğimi söyledi. İsmin ALIÇ ve RA takısından gelmiş olabileceğini belirtti.

İsmin kaynağı konusunda rivayetler şu şekilde…

Aluç Ağacı Rivayeti: Bölgede bolca bulunan Aluç (Alıç) ağaçlarında ötürü buraya "aluç yeri" denildiği zamanla bu ismin Alucra şeklini aldığı rivayet edilir.

El-Ücra Rivayeti: Fatih Sultan Mehmed'in Şebinkarahisar'dayken bu bölgeyi el-ücra (ücra yer) olarak nitelendirdiği ve ismin buradan geldiği söylenir.

Yrd. Doç. Dr. Erkan Salan tarafından kaleme alınan ve Dil Araştırmaları Dergisinin Güz Dönemi 2017/21: sayısı ile yayınlanan 129-141 sayfalarında yer alan ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE (+rA) YÖNELME DURUMU EKİ başlığı altında yayınlanan makaleyi göndermişler.

Erkan Salan makalenin başında yer verdiği özet bölümünde şunları söylüyor; "Eski Anadolu Türkçesi, Oğuz lehçesine ait ilk edebî ürünlerin şekillendirdiği ve günümüz Türkiye Türkçesinin temellerinin atıldığı dönemdir. Bu dönem, yazılı kaynaklar bakımından Türkçenin en zengin dönemi olarak ifade edilebilir. Adı geçen dönemde kaleme alınmış pek çok yazılı kaynak, bugün dil araştırma(cı)larının beslendiği önemli kaynaklardandır. Bu eserlerin ayrıntılı incelemelere tabi tutularak dil özellikleri bakımından işlenmesi gerek dönem Türkçesi gerekse günümüz Türkiye Türkçesi bakımından hayati öneme sahiptir.

Eski Anadolu Türkçesi, durum eklerinin zengin kullanımlarla işlerlik kazandığı tarihî dönemlerden biridir. Bu dönemde kullanılan durum eklerinden biri {+rA} ekidir. Bu ek, adı geçen dönemde kalıplaşmış ve kalıplaşmamış olmak üzere iki şekilde kullanılmıştır. Özellikle şoñra, ışra, içre, üzre, taşra gibi örnekler ekin kalıplaştığı örneklerdir ve bu sözcüklerde {+rA}, durum eki olarak işlev görmez. Ekin kalıplaşmadığı yani durum eki olarak yer verildiği örneklerde ise yönelme durumu işlevindedir. Bu çalışmada; {+rA} ekinin dönem Türkçesindeki konumu, yönelme durumu işlevindeki kullanımları ve dil çalışmalarına yansımasının ne şekilde olması gerektiği tartışılmıştır."

Erkan Salan makalesinde "Eski Anadolu Türkçesinin özellikleri üzerine birbirinden değerli çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Yazılı kaynakların zenginliği ve yeterince işlenmemişliği, dönem Türkçesine ait çeşitli konuların ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu konulardan biri, farklı kullanım özellikleriyle karşılaşılan {+rA} yönelme durumu

ekidir. Bu ekin yönelme durumu işlevindeki kullanımları, çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Farklı kullanımlarına geçmeden önce ekin tarihî gelişiminden kısaca bahsetmek yerinde olacaktır.

{+rA} eki, Türkçenin ilk yazılı kaynaklarında içre "içte, içerde", taşra "dışarıya; dışta, dışarda", tarduş şadra "Tarduş Şadı'na", kisrä "batıdaki, sonra" gibi örneklerde kullanılmıştır (Alyılmaz 1994: 62; Tekin 2003: 115, 140, 154). Daha sonra Eski Uygur Türkçesi döneminde genellikle yön bildiren isimlere getirildiği ifade edilen bu ekin kisre "sonra", ön͡gre "önce", içreki "içindeki" (Eraslan 2012: 157, 158), töpüre "aşağıya, dibe" (Duran 1956: 19), yürekre "kalbe" (Korkmaz 2000: 8) gibi örnekleriyle karşılaşılmıştır. Karahanlı Türkçesinde asra "alt", içre "içeri, içeride, içeriye, içinde, +de", taşra "dışarı", başra "başa (kak-)", yüzre "yüze", közre "göze" gibi örneklerde yer verilen ekin (Duran 1956: 19; Durgut 1999: 135-136; Hacıeminoğlu 2003: 31; Nalbant 2008: 59, 60; Ercilasun ve Akkoyunlu 2014: 559, 578, 661, 861) seyrek kullanıldığı görülür. Harezm Türkçesinde ek; asra "art, arka", içre "içinde", taşra "dışarı, dışarıda", songra "sonra", ortara "ortadan", üzre "üzerinde, +de" gibi örneklerle kullanım imkânı bulmuştur (Haceminoğlu 1992: 44, 45, 84, 89; Hacıeminoğlu 1997: 66; Kalsın 2013: 60; Ata 2016: 78). Eski Anadolu Türkçesinden önceki dönemlerde işlek olmayan ekin taşra, kisre, içre, asra, songra, üzre, öŋre gibi örneklerdeki kullanımlarına bakarak genellikle kalıplaşmış1 hâlde kullanıldığı ve kalıplaşmamış örneklerinin ise çok nadir olduğu ifade edilebilir. Nitekim Kutadgu Bilig üzerine yapılan bir çalışmada ek, içre ve asrakı sözcüklerinden hareketle yer zarfları türeten bir yapım eki olarak değerlendirilmiştir (Taş 2009: 67)." diyor.

Bu makaleden öğrendiğimize göre Anadolu'ya ilk geldiğimizde konuştuğumuz Türkçede bugün kullanmadığımız RA eki varmış ve yönelme eki olarak kullanılıyormuş. Şimdi ÇUMRA isminin kullanılmaya başladığı 1200'lü yıllara dönersek ÇUM-RA hangi anlamda kullanılmış olabilir? Yani RA eki hangi anlamdaki ÇUM kökünün sonuna gelmiştir? ÇUM'u çimmek, suya dalmak anlamında alırsak ÇUMRA çimmeye, yunmaya veya suya dalmaya doğru anlamında kullanılmış olmalı. Ya da çimmenin, yunmanın veya suya dalmanın bittiği yer anlamında da olabilir.

Özbekçe'de çum (cho'm) tek başına kullanılmaz. Ancak günlük hayatta çok sık kullanılan iki önemli eylemin temelini oluşturur. Yıkanmak/ suya girmek/çimmek.

Uygurcada çum; suya dalmak, batmak, suya gömülmek anlamına gelir. Bu fiil günümüz Türkçesinde çimmek kelimesiyle karşılanır. Çağdaş Uygur Türkçesinde bu kelime ses uyumuna uğrayarak "çüm"e dönüşmüş olup "gömülmek, batmak" anlamını taşır.

Yukarıda belirtildiği gibi suya dalmak, yıkanmak, suya gömülmek anlamına gelen Çumra ekini alarak Çumra olmuş.

Sivas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Özlem Ayazlı, Dergiparkta yayınlanan "Altun Yaruk Sudur'da Çekim Edatları" adlı makalesinde -ra ekinin yön bildiren bir ek olduğunu ifade ediyor.

Ayazlı, bu eki as edatıyla birleştiriyor. As kelimesi alt, dip, aşağı anlamlarına geliyor. Yön bildiren -ra ekiyle birleştiği zaman alt-da, altın-da, dip-te, aşağı-da vs. oluyor. Eklendiği kelimenin nerede olduğunu bildiriyor. Özlem Ayazlı, isimlerin yalın durumuna eklenen bu ekin pek kullanışlı olmadığını belirtiyor.

"…alku yagı yavlaklar barça adak asra bolmuşları közünür." (Bütün düşman ve kötülerin hep ayak altında oldukları görünür.)

"…yavlak sakınçlıg yağıları alkını barça adak asra köni nom üzre üza kontürgay basgay utgay yegadgay tep yarlıkadı." (Kötü niyetli düşmanların hepsini ayaklar altına alıp 'itaat ettirip' doğru öğreti ile üstün gelip yenecek diye buyurdu.) Ayazlı, Özlem, "Altunyaruk Sudur Çekim Edatları", s.44 vd., İnternational Journal Of Uyghur Studies, I/I, 2019: 39-72 proposition in Altun Yaruk Sudur pdf.

Bir başka anlam olarak ÇUM'u çadır olarak anlamlandırmıştık. Şayet bu anlamı kabul edersek Çadıra doğru veya çadırın bittiği yer anlamında kullanılmış olabilir.

ÇUMRA kelimesinin "Şehirli" anlamına geldiğini de söylemiştik. Sanıyorum bunun bizim aradığımız ÇUM-RA ile bir alakası yok. Veya şimdilik bir yerde dursun sonra üzerinde düşünürüz diyeceğim ama… Şehir anlamına geliyor olsa idi bizim için bir

anlamı olabilirdi. Yeni kurulan bir yerleşim yeri şehir olarak adlandırılabilir. Bu konuda verebileceğimiz örnekler var. Mesela eski yerleşim yerlerinin yakınına veya bitişiğine kurulan yerleşim yerlerine "YENİŞEHİR" adını vermiş atalarımız. Mersin, Bursa ve Diyarbakır'da bu isimle anılan ilçeler var. Ancak yukarıda belirttiğim gibi ÇUMRA şehirli anlamına geliyorsa bu seçenekten de vaz geçmek zorundayız.

Derleme Sözlüğünde ÇUM'un kızılcık anlamında kullanıldığı belirtilmiş. Çumra ismi ile bilinen bölgede bölgeye ismini verecek kadar kızılcık ağacı olduğunu duymadım ve görmedim. Dolayısı ile bu anlamı da bir tarafa koymak zorunda kalıyoruz istemesek de…

ÇUM kelimesinin küçük su birikintisi anlamında kullanıldığını da söylemiştik. Bu anlam beni eskilere götürdü. 1970'li yıllarda Çumra'nın etrafının nasıl olduğunu şöyle bir göz önüne getirmeye çalıştım. İçeriçumra etrafında su birikintileri ile dolu çayırlık bir alanla çevrili, burada camız sürülerinin yayıldığı, öğle saatlerinde güneş yükselince camızların bu küçük su birikintilerine girip serinlemeye çalıştığı bir yer idi.

Çarşamba Çayının gür aktığı, daha Apa Barajının yapılmadığı dönemde çayın sık sık taştığı, etrafta gölcüklerin oluştuğu dönemleri gördük. Demek ki bölge tarih boyunca bu tür taşkınları sık yaşamış. Bu taşkınlar dolayısıyla etrafta sürekli su birikintilerinin oluşturduğu küçük göletler meydana gelmiş olması ihtimal dahilinde. Bu durumda Karaman'dan Konya'ya veya Konya'dan Karaman'a doğru giden bir oba veya avul yerleşim yeri olarak seçtiği bu yeri tarif etmek için su birikintisine doğru veya su birikintisinden sonra anlamına gelen ÇUM-RA kelimesini kullandı. Ve bu yer tarifi zamanla yerleşilen yerin adı haline geldi. Bana en yakın ihtimal olarak bu geliyor geçmişini hatırladığım ÇUMRA için.

Bu durumda Çumralılar olarak sevinmemiz gerekir diye düşünüyorum. Yaşadığımız ilçenin adı atalarımız tarafından verilmiş Türkçe bir kelime. Yine mutlu olmalıyız… Yaşadığımız ilçe atalarımız tarafından kurulmuş tamamen Türk'e ait bir yerleşim yeri.

ÇUM-RA ismi bence Su birikintileri anlamında kullanılan ÇUM kelimesinin sonuna eski Türkçede yönelme eki olan RA eki getirilerek oluşan bir isim. Su birikintisine doğru veya su birikintisinden sonra anlamında kullanılmış olan ÇUMRA ilçemizin adı olarak kalmış ve 800 yıldır bu adı taşımaya devam ediyoruz.

EĞİTSEL İLETİŞİM

PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ

İletişim anlamları ortak hale getirme sürecidir. Eğitsel iletişim ise çağdaş eğitimin can damarıdır. Öğretmen ve öğrenciler arasında gerçekleşen bu iletişim, bilginin aktarılması, becerilerin geliştirilmesi ve öğrencilerin yetiştirilmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Bu nedenle sistemli çalışmalarla eğitsel iletişim teknikleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bilindiği gibi eğitsel iletişim, öğretmenin bilgi, beceri, tutum ve davranışları öğrencilere etkili bir şekilde aktarma veya paylaşma sürecini ifade etmektedir. Bir başka ifadeyle öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırmak için öğrenciye yönelik eğitim çalışmalarını içermektedir. Ancak bu süreç genel iletişime göre çok farklı ve çok karmaşıktır. Sadece bilgi aktarma değil, aynı zamanda uygun öğrenme ortamı oluşturma, karşılıklı etkileşim sağlama, derse aktif katılma ve olumlu geri bildirim sağlamayı da kapsamaktadır. Böylesine önemli bir etkinlik olan eğitsel iletişim, güvenli ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturma, öğrenmeyi kalıcı ve etkili hale getirme, öğrencinin dil, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirme ile geleceğine yön vermeyi amaçlamaktadır.

Eğitsel iletişim, süreç olarak genel iletişim modelinin öğelerini aynen barındırmakta ancak içerik olarak eğitsel bir amaç taşımaktadır. Bu nedenle genel iletişime göre büyük önem taşımaktadır. Eğitsel iletişimin temel ögeleri öğretmen, öğrenci, mesaj, kanal, geri bildirim ve gürültü olarak sıralanmaktadır. Öğretmen, mesajı hazırlayan, düzenleyen ve ileten kişidir. Yani iletişimi başlatan taraftır. Öğrenci, mesajı alan, yorumlayan ve anlamlandıran kişidir. Mesaj, öğrenciye aktarılması hedeflenen bilgiler, kazandırılmak istenilen beceri ve davranışlardır. Kanal, mesajın öğrencilere ulaştırılma yoludur. Sözlü anlatım, ders notları, yazı, videolar, sunumlar, beden dili gibi. Geri bildirim, öğrencinin mesajı alıp almadığını ve ne kadar anladığını gösteren tepkilerdir. Örneğin soru sorma, baş sallama gibi. Gürültü ise iletişimi engelleyen unsurlardır. Sınıfın fiziksel koşulları, öğrencinin dikkat dağınıklığı, ikili konuşmalar gibi.

Eğitsel İletişim Teknikleri: Öğretmenler derste çeşitli iletişim teknikleri kullanmaktadır. Eğitsel iletişimi başarıyla sürdürmek için kullanılan bazı teknikler şöyledir;

***Dili sadeleştirme:** Her seviyedeki öğrencinin iyi anlaması için derste açık ve sade bir dil kullanmak, teknik terim ve kavramları açıklamak, örneklendirmek.

***Görsel kullanma:** Kavramları iyi anlatmak için şekiller, grafikler, diyagramlar, resimler ve görseller kullanmak, video, simülasyon ve filmlerden yararlanmak.

***Aktif dinleme:** Çift yönlü iletişimi sağlamak için öğrencilerin görüş ve önerilerini almak, düşüncelerine değer vermek, onları sabırla dinlemek ve sorularını cevaplamak,

***Geri bildirim:** Öğrencileri derse aktif katılmaya teşvik etmek, becerilerini geliştirmeye yönelik ayrıntılı geri bildirim vermek ve özgüveni artırmak için desteklemek,

***Olumlu dil:** Hataları cezalandırmak yerine gelişim odaklı olumlu bir dil kullanmak, öğrencilerin ihtiyaç, beceri ve öğrenme stillerine yardımcı olmak.

***Beden dili:** İletişim sürecinde göz teması, jest ve mimikler, ses tonunu doğru ayarlama gibi teknikler kullanmak.

***Üçlü İletişim:** Mesajın etkisini artırmak için öğretmen ve öğrenci dışında üçüncü bir kişi ya da araçtan yararlanmak, mesajı onun aracılığıyla iletmek.

Eğitsel iletişim teknikleri sadece bunlarla sınırlı değildir. Öğretmen sınıfın durumuna ve düzeyine göre daha farklı teknikler de kullanabilmektedir. Önemli olan uygun olanı seçmektir.

Teknikleri Uygulama: Bazı sınıflardaki öğrenciler çalışkan, azimli ve yetenekli

olmakta, uyum içinde çalışmakta ve birbirlerini güdülemektedirler. Bu sınıflarda başarıya ulaşmak için sistemli çalışma ve tekrarın önemli rol oynadığı açıklandığında öğrenciler hemen mesajı almakta, "Öğretmen yeterince çalışmadığımızı düşünüyor" diyerek harekete geçmektedir. Ancak bazı sınıflarda durum böyle değildir. Öğretmen öğrencilere daha düzenli çalışmaları gerektiğini açıklıyor. Sınıfa, başarının azim veya sürekli çaba göstermeye bağlı olduğunu anlatıyor. Örnekler veriyor. Eğitsel mesaj doğru. Ancak işe yaramıyor. Öğrenciler şöyle cevaplıyor: " Evet, biliyoruz." Bütün sınıf kibarca dinliyor ama hiç davranış değişikliği olmuyor. Sorun burada başlıyor. Tartışmalar veya konuşmalar bazen ters etki yaratıyor. Psikolojik tepki veriyorlar. Öğrencileri ikna etmeye çalıştıkça, daha çok direniyorlar. Eğer öğrenci direniyor, değişmiyorsa, bunun nedeni henüz çalışma mantığını anlamamış demektir. Öğretmen tavsiyelerde bulunuyor. Ama öğrenciler tavsiyeleri reddediyor, tavsiyeyi veren öğretmeni eleştiriyor, tam zıt örnekler arıyorlar. Bazen kendilerine önerilenin tam tersini bile yapıyorlar. Böyle durumlarda üçlü iletişim tekniği yaralı ve etkili olmaktadır.

Üçlü İletişim Tekniği: Üçlü iletişim tekniği üç temel ögeye dayanmaktadır. Bunlar mesajı iletmek isteyen öğretmen, mesajı alan öğrenci ve mesajı ileten üçüncü bir kişi veya araç olmaktadır. Bu teknikte mesaj doğrudan öğretmen veya eğitici tarafından değil, bir başkasının ağzından verilmektedir. Ya da bir video aracılığıyla iletilmektedir. Öğretmen sadece mesajın iletilmesini sağlamaktadır. Örneğin, öğrenciye "Çalışmanın çok önemli olduğunu, iyi bir gelecek için üniversite diploması gerektiğini" söylüyor. Öğrenci "Bazı insanların üniversite diploması olmadan da başarılı olduklarını, çok para kazandıklarını söylüyor. Öğrenciye "akıllı olduğunu, biraz daha çalışırsa çok başarılı olacağını" söylüyor. Öğrenci "matematikten aldığı kötü notları sıralıyor". Öğretmen "bunun doğru olmadığını" söylüyor, öğrenci ısrar ediyor. Konuşmalar ters tepki yaratıyor ve öğrenci eğitsel iletişime kendini kapatıyor. Böyle durumlarda üçlü iletişim tekniği dikkatle uygulanmalıdır.

Uygulanması: Bu teknikte öğrenciyi doğrudan ikna etmeye çalışmak yerine, üçüncü bir ses ya da araç devreye sokulmaktadır. Üçüncü ses ya da kişi bir sporcu, şarkıcı, oyuncu, müzisyen, araştırmacı, eski öğrenci, yazar veya başka birine ait olabilir. Araç olarak bir video, bir kitap, bir tanık veya bir olay kullanılabilir. Üçlü iletişim sürecinde öğrenciye "Başarı olmak için sürekli tekrar yapmak gerekir" uyarısı yapılmıyor. Müzisyenin bir müzik parçasını doğru çalmak için saatlerce deneme yaptığını anlatan bir sahne gösteriliyor. Ayrıca çeşitli örnekler veriliyor. "Alman piyanist ve besteci Beethoven 26 yaşından itibaren işitme sorunları yaşamaya başlaması ve ileri yaşlarda tamamen sağır olmasına rağmen müzik tarihinin en büyük başyapıtlarını bestelemiştir. Bunun için defalarca ve yıllarca çalışmıştır," gibi.

Öğrencilere "Hata yapılarak öğrenilir, hataları kabul etmelisiniz." demek yerine bir bilim insanının çalışmaları anlatılabilir. Örneğin "Thomas Edison havası boşaltılmış bir ortamda ışık yayan ve düşük akımla çalışan bir ampul yapmak için yıllarca çalışmıştır. Ampul içinde ışık saçan yüksek dirençli ince tel yani filaman için yaklaşık üç bin (3000) deneme yapmış ve elektrik ampulünü icat etmiştir." Böylece birçok başarısız girişim ve deneme sonunda ampulü bulmuştur. Bu şekilde binlerce kez tekrarlanan hareketleri, yenilgileri, düzeltmeleri ve yıllarca süren eğitimi anlatan, güçlü duygusal etkiye sahip üst düzey bir sporcuyla yapılan kısa bir röportaj da gösterilebilir. Benzer örnekler çoğaltılabilir.

Yine öğrencilere "Sorun hafızanda değil, çalışma yönteminde." demek yerine farklı öğrenme tekniklerini uygulayan öğrencinin çalışma süreci anlatılabilir. Etkili öğrenmek farklı teknikleri keşfetmeden ve uygulamadan hiçbir bilgiyi aklında tutamayacağını düşünen genç bir adamın başarı hikâyesi anlatılabilir. Bu genç adam öğrendiklerini kalıcı hale getirmek için görsel, işitsel ve kinestetik yöntemler kullanıyor. Bilgiyi şemalar, zihin haritaları, şekiller ve çeşitli görsellerle zihnine yerleştiriyor. Aynı zamanda bilgileri sesli okuyarak, anlatarak, tartışarak sorgulayarak zihninde yapılandırıyor. Hatta uygulama-

lar yapıyor, örnek sorular çözüyor ve aşamaları görselleştirerek öğreniyor.

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi öğretmenin vermek istediği eğitsel mesaj aynı kalıyor. Ancak mesajı aktaran kişi değişiyor. Böylece değişim beklenen kişiden yani öğrenciden tepki gelmiyor. Sonuç, basınç azalırsa direnç de azalıyor. Bu teknikte artık öğretmen baskı yapmıyor, sadece teklif ediyor. Doğrudan ikna girişiminde bulunarak öğrenciyle yüz yüze gelmiyor. Öğretmen öğrencinin yanında onunla beraber bir video, bir hikâye veya bir deney izliyor. Öğrencilere "Gördünüz mü ben haklıyım" demiyor. "Bu kişi bize neyi anlamamızı sağlıyor? demiyor. Görülmesi için gereken koşulları oluşturuyor. Öğrenci artık doğrudan bir emir almıyor. Özgürce düşünme duygusunu koruyor. Psikolojik tepkiler azalıyor. Artık öğretmene karşı bir tartışmayı kazanmaya çalışmıyor. Birlikte dışsal bir durumu gözlemliyor. Kısaca mesaj daha az kişisel ve daha az tehdit edici hale geliyor.

Dikkat Edilecek Noktalar: Üçlü iletişim tekniğinde öğretmen sunumu bitirmeden önce video göstermemeli veya kitap önermemelidir. "Bakın, size en başından beri bunu söylüyordum" dememelidir. Bu ifade istenen etkinin büyük bir kısmını ortadan kaldırır. Sonucu dayatan kişi yine öğretmen olur. Şöyle de demeyin: " Görüyorsunuz, haklıydım. " Bu ifadelerden kaçınılmalıdır. Bunun yerine öğretmen şu soruları sorabilir: " Bu videoda sizi en çok etkileyen ne oldu? Bu kişinin ilerlemesini sağlayan nedir? Bu olayda neyi fark ediyorsunuz? Bu bakış açınızı değiştiriyor mu? Bunu kendi durumunuzla nasıl ilişkilendiriyorsunuz?" Bu ve benzeri sorularla öğrencilerin olayın farkına varmaları ve tartışmaları sağlanabilir. Öğrenciler çalışma, düzenlilik, eğitim ve azim konusunun önemini fark ederler. Sonuç olarak öğretmenin mesajı değişmedi ancak mesajı aktarma biçimi değişmiş oldu. Öğretmen bir düşünceyi farklı açıdan görmeyi sağlayan video, kitap, tanık veya deneyimi öğrencilerle paylaştı. Ardından çeşitli sorular sordu. Öğrencilerin bizzat kendilerinin farkına varmalarını sağladı ve üçüncü kişi kanalıyla eğitsel mesajı iletmiş oldu.

Sonuç olarak, eğitsel iletişim önemli bir güçtür. Düşünme, anlama, öğrenme, bilgilenme, etkileşme, eğlenme, dinlenme gibi çeşitli süreçlerin temelini oluşturmaktadır. Bilginin aktarılması, becerilerin geliştirilmesi ve bireylerin geleceğe hazırlanmasında hayati bir rol oynamaktadır. Bu sürecin en önemli aktörü öğretmendir. Öğretmen öğrencileri iyi tanımak, etkileyerek yönlendirmek ve gerekli rehberliği yapmak için eğitsel iletişime başvurmaktadır. Farklı eğitsel iletişim türlerini, etkili teknikleri ve engelleri anlamak, bunları uygulamak, öğretme ve öğrenme çalışmalarına doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu durum öğrenci başarısını artırmakta ve geleceğine yön vermektedir.

Kaynak Güneş, F. (2015). Sınıf Yönetimi Yaklaşım ve Modeller, Ankara: Pegem A. Yay.

HÂTIRAN

NURİ GÖKSEL İNAN

05/06/01/1989 - Öğretmenim Cafer DENİZ'E adanmıştır

Ey yâr! Gurbette bir kuru yapraktım
Mûnis rüzgâr olup esti hâtıran
Bir yol ki neresi bilmem durağım
Az önce mehtâbı geçti hâtıran

Çiçekler içinde ebedî bahar
Yıldızdan bûseler,âsktan şarkı var
Yolda susamış ki o kor dudaklar
Gözümden damlalar içti hâtıran

Uğradı hüsrana an için gurbet
Titrer ruhlar, şekil titredi elbet
Ruhuma bir dua dedi ki: "Sabret!"
Anladım içimden sesti hâtıran

Son bulmadığı bir yerde şiirin
Berâberdi gördüm Ferhat'la Şirin
Artık zaman geldi sevinsin kalbin
Kalblerde, kalbimi seçti hâtıran

Vezin: Hece.Durak:6+5=11
Not (19 B) harfi kullanılmıştır
Şair: Nuri Göksel İNAN Türkmencâmili

AKİDE ŞEKERİ

ARİFE GÖZÜAÇIK

İlk çikolatayı yediğimde çikolatanın tadını hiç sevmemiştim. Benim sevdiğim, favorim sorma şeker, akide şekeriydi. Hatta bir keresinde beş kuruşları biriktirip yirmi beş kuruşa mahallemizin bakkalı Recep Amca'dan sorma şeker almıştım. Küçük kese kâğıdının yarısını geçmişti. Elimde sıkı sıkı tutuyordum. Nasıl oldu bilmiyorum, şimdiki belediye konutlarının olduğu yer yeşillik, ağaçlık bir alandı. Tam orayı dönecektim, elimdeki kese kâğıdı yırtılıp bütün şekerler yere döküldü. Ben öfke ile hüzün arası bir duyguda, ne yapacağımı bilmeden öyle kalmışken bizim zamanımızın simitçisi Memet Abi, ___ "Topla, topla!" demişti de bütün şekerleri beraber toplamıştık. Vazgeçmem, benim olana o kadar sahip çıkarım yani... Eve götürüp tek tek yıkayıp bir bezin arasında kurutup yemiştim. Evde kimseye vermemiş de olabilirim...
Onay, tekrarın getirisi midir acaba?
İllâlarımız, olmazsa olmaz diye dayattıklarımızsa bana göre karşımızdaki insanın bizi önem sırasında nereye koyduğunu görmek için diret-tiğimiz değer çizelgemizdir...
Bazen düşünürüm de annem beni görsün diye ne kadar çok uğraşmışım.
Yarı ömrümü aç geçirdim diyebilirim.
Büyük bahçeleri, alçak avlu duvarları olan, sabahın, akşamın sessizliğinde rüzgârın etkisiyle ıslık çalan uzun kavak ağaçları vardı bizim mahallemizde. Kocaman gövdeleri olan elma, armut, dut, kayısı ağaçları; kendimizinmiş gibi dalından meyvesini koparıp yediğimiz...
Şimdi o avlularda belki bizim yaşımızdan daha büyük ağaçların kesilip yerlerine binaların dikiliyor olması insanın canını acıtıyor.
Zorunluluk mu, açgözlülük mü sorusunun çaresizliğiyle susalım. Çatıları akan evlerden yüksek, modern evlere geçilirken ağaçlar bu kadar katledilmeli miydi?
Sokağında oyunlar oynadığımız, komşu annelerinin kendi annemiz kadar hayatımıza müdahale ettiği, bizden kendisini sorumlu hisseden insanlar vardı. Acımıza, hüznümüze ortak olmaya çalışan… (Niye yüzün gülmüyor? diyen komşu annem vardı benim mesela. Mekânın cennet olsun.)
Çok az tanıdık yüz kalmış sanki mahallemizde... Kenar mahallelerde büyüyen çocukların sesi daha gür çıkar, gözleri daha karadır.
O gün hangi işi yapıyorsa komşumuz, evinde onlara yardımda eksik kalır ya da herhangi bir konuyla ilgili yaptığımız yorumda haddi aşarsak anında … "İğilemiyesice, ğahrolmuyasıca!" gibi dönüşler alırdık.
Şimdiki çocuklara bakıyorum da… Çocukların çevresindeki insanlarla iletişimlerinde çocuklar yok... Anne, çocuğu adına konuşuyor. Bir de çoğul: "Bugün geç kalktık, bugün hastayız, daha dersimizi yapmadık, babamız kızdı."
Anne aslandan çocuğa ulaşılamıyor.
Bize "ğahrolmuyasıca gari" senle başlayan cümleler kuran komşularımızdan sadece annenin kızı, annenin oğlu hâline geldik.
Zaman, insan vücudunu değiştirmiyor sadece; ne kadar çok şeyin değiştiğini geriye dönüp bakabildiğimizde görüyoruz.
Değerlerimiz, âdetlerimiz, ilişkilerimiz... Güzel sayıp aldığımız yenilikleri abartıyoruz. Modernlik saydığımız abartılarımız, komşu, arkadaş ilişkilerimizde mahremiyeti tanıyacağız diye abarttıklarımız...
İçinde yaşadığımız sürecin kurallarını belirleyen biziz, o kuralları sürdüren de... Hayatı yönetenin de biz olduğumuzun bilincinde olup herkese ve her şeye sevgi, merhamet penceresinden bakabilmemizi diliyorum...
Eskiden Hıdırellez bayramlarımız vardı kutladığımız. İşçi olduğumuzda ancak manasını öğrendiğimiz 1 Mayıs bayramları vardı. 23 Nisan, 19 Mayıs'ta stadyuma gidilirdi, birlik olduğumuz. Cumhuriyet Bayramı'nda gittiğimiz stadyum sonrasında Çay Boyu gezilerimiz vardı bizim. İllâ uğradığımız Şarıldak vardı. "Geçersin, geçemezsin." diye iddiaya girdiğimiz; "Sen bir kere geçtin, ben on kerede geçerim." diye demir köprüden geçmeye çalışırdık. Rayların arasındaki tahtalar üstünden yürürken boşluklara bakmadan sadece tahtalara odaklanılırsa kolay geçiliyordu. Ben hep geçerdim.
Kolayca vazgeçtiklerimiz zamanla yaralar bizi.
Sevdiğimiz insanların da bizim yaşadığımız sevinçleri, güzellikleri yaşamasını isteriz.
Oysa güzel olan şeyler bizi biz yapan değerlerimiz. Zamanın akışı içinde sesi çok çıkanların direttiklerine, çoğunluğun ayak uydurması ile kaybolur.
Sorgulamayız, ölçümüz çoğunluktur, itaat ederiz...
Her anlamda azalmamayı diliyorum. Küçük şeylerle mutlu olmayı bilen insanlar çoğalsın. Sahip olunan değerlerle insan kaldığımızın bilincinde olan insanlar çoğalsın...

DİNEK'TE BELEDİYE BAŞKANLIĞI YAPAN İKİ DİNEK AŞIĞI

SEDAT ULUPINARLI

Büyükşehir Yasası çıkmadan önce de Konya Büyükşehir Belediyesi olarak kabul edilmişti ama sadece Meram, Selçuklu ve Karatay merkez ilçeleri Büyükşehir Belediyesine bağlı idi. Diğer ilçeler kendilerini idare ediyor ve bazı büyük köyleri de kasaba hüviyetinde olduğu için seçilmiş belediye başkanları tarafından yönetiliyordu.

Bu sayımızda bugün Çumra'nın mahallelerinden birisi olan ancak Büyükşehir Yasasından önce kasaba hüviyetinde olup Belediye başkanları tarafından yönetilen Dinek'in iki başkanını size tanıtacağız.

ALİ KUZUCU (DİNEK BELEDİYE BAŞKANI)

Çumra'ya bağlı Dinek Nahiyesinin kurucu Belediye Başkanı olan Ali Kuzucu 1926 yılında Dinek Nahiyesinde Yakup Kuzucu ve Şerife Kuzucu çiftinin oğulları olarak dünyaya geldi. Çocukluk yıllarında ailesinin yanında tarım ve hayvancılık işleriyle meşgul olarak büyüyen Ali Kuzucu yedi yaşında iken babası Yakup Kuzucuyu kaybetti. İlkokul eğitimini Dinek Nahiyesinde yapan Ali Kuzucu 1946 yılında acemi birliği Silvan usta birliği Tunceli Pertek ilçesinde jandarma olarak vatani görevini yaparak köye geri geldi ve orada kardeşleriyle birlikte tarım ve hayvancılık işleriyle meşgul oldu.

1948 yılında Semiye Hanım ile evlenerek yuvasını kuran Al Kuzucu 1964 yılında yapılan muhtarlık seçimlerinde aday oldu ve muhtarlık seçimlerini kazandı. Dinek Nahiyesinin muhtarı olarak bir dönem hizmet eden Ali Kuzucu görevde olduğu dönemde gayet güzel hizmetler yaptı. Muhtar olduğu dönemde Konya ve Ankara işe irtibatını sağlam tutan Ali Kuzucu Dinek Nahiyesinin belediyelik olması için büyük çabalar sarf etmiş ve bunu başarmıştır. Ali Kuzucu sayesinde Belediye olan Dinek Nahiyesinde 1972 yılında yapılan ara seçimlerde aday

ALİ KUZUCU

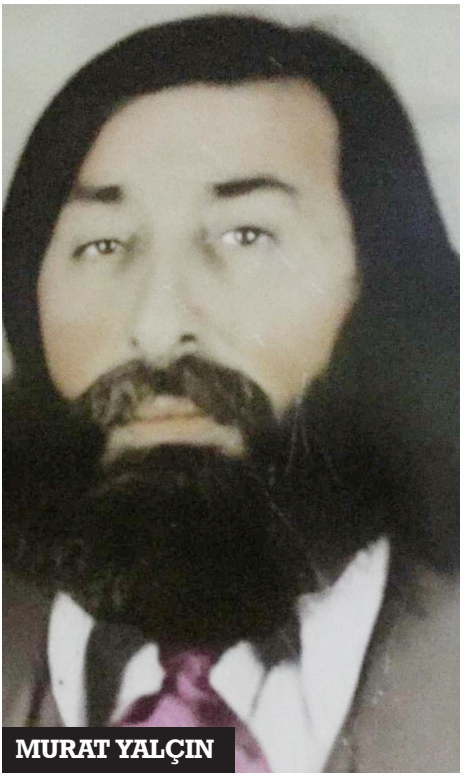

MURAT YALÇIN

olmuş bir dönem Dinek Belediye Başkanı olarak hizmet etmiştir. Dinek Nahiyesinin kurucu Belediye Başkanı olan Ali kuzucu 4 kız ve erkek olmak üzerde 8 çocuk babasıdır. Ali Kuzucu 1998 yılında vefat etmiş Dinek Nahiyesine defnedilmiştir. Allah Rahmet eylesin.

MURAT YALÇIN (HACI MURAT)

1934 Yılında Çumra'ya bağlı Dinek Nahiyesinde dünyaya geldi. Anne adı Zarife, baba adı Emin olan Murat Yalçın ilkokulu köyünde okudu. Köyde ailesiyle birlikte tarım ve hayvancılık işleriyle uğraşmış ve ailesine yardımcı olmuştur.

Henüz 16 yaşındayken köy sakinlerinden Kamile Demirci Hanım ile evlenip yuvasını kuran Murat Yalçının bu evlilikten 3 kız ve 4 erkek olmak üzere 7 çocuğu olmuştur.1954 yılında vatani görevini yapmak üzere İstanbul Tuzlaya giden Murat Yalçın 24 ay olarak yaptığı askerlik görevinden sonra köyüne döner ve ailesiyle bir müddet daha çiftçilik işleriyle uğraşır. Daha sonra Fransa'ya gitmeye karar verir. Bütün uğraşmalarına rağmen Fransa'ya gidemez ve İstanbul'da bulunun yakınlarının yanında kalır. Burada inşaatlarda bekçilik işleri yapmaya başlar. Yedi sene kadar İstanbul'da kalan Murat Yalçın burada bir konfeksiyon atölyesinde de bir müddet çalışıp köyüne dönmüştür.

1972 yılında yapılan yerel seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisinden Belediye Başkanlığına aday olur. Yapılan seçimde başarı elde ederek Dinek Nahiyesinin ikinci Belediye Başkanı olarak seçilir. Murat Yalçın Belediye Başkanı olduğu dönemde Belediyenin kurumsallaşmasını sağlamış, yol, su, elektrik, fen hizmetleri, personel alımı, zabıta hizmetleri, sağlık ocağı, belediye hizmet binası gibi alanlarda güzel ve kalıcı hizmetler yapmıştır. Ortaya koyduğu kişiliği ve yardım severliği ile bütün bölge halkının sevgi ve saygısını kazanan Murat Yalçın iki defa hac ibadet için kutsal topraklara gitmiştir. Kendisine halk arasında bundan dolayı "Hacı Murat" lakabı verilmiş ve halk arasında bu lakap ile anılmıştır.

1976 Yılında yapılan seçimlerde yeniden aday olan Murat Yalçın seçimleri yine kazanmış ve bir dönem daha hizmet etmiştir.1980 darbesiyle görevden ayrılmak zorunda kalan Murat Yalçın darbe sonrasında üçüncü kez aday olmak istemiş fakat eşinin gönlü olmaması nedeniyle adaylıktan vazgeçip siyaseti sonlandırmıştır.

Ortaya koyduğu kişiliği, hizmeti ve saygısıyla tüm bölge halkının sevgisini ve saygısını kazanan Murat Yalçın 12 Kasım 1984 tarihinde vefat etmiş ve çok sevdiği köyüne defnedilmiştir. Allah rahmet eylesin.

VEFA- VEFASIZLIK

ANUŞ GÖKCE

Sevgili okurlarım, daha önce vefa duygusu üzerine bir yazı yazmıştım. Şimdi yine vefa duygusu üzerine yazmaya karar verdim.

Bildiğimiz gibi vefa, sözünde durma, verdiği sözü yerine getirme, unutmama, hatırlama, değer verme, saygı duyma gibi birçok anlama gelmektedir.

İnsan oğlu unutmak istese de bazen unutamaz. Hayatımızda kötü giden ve bizi üzen olayları unutmak isteriz. Ama unutmak ne mümkün. Her fırsatta kendini gösterir.

Unutulmaması gerekenler anne ve babalarımız, eşlerimiz, çocuklarımız, akrabalarımız hısımlarımız, dostlarımız, sevdiklerimiz vs.

Toplumuza büyük hizmetler vermiş devlet büyüklerini ilim adamlarını, zafer ve yenilgilerimizi, düşmanları da unutmamak gerekir. Başarılarımızın yanında hatalarımızı da hatırlamalı ki bunlardan dersler çıkarmalıyız.

Dinimizi, dilimizi ve edebiyatımızı unutmamak gerekir. Güzel Türkçemizi unutmamak. Onu sürekli geliştirmek ve bir ilim dili haline getirmek. Bu konuda büyük uğraş vermiş yazarları, edebiyatçılarımızı, ilim adamlarını ve devlet adamlarını unutmamak. Namık Kemal'i, Fuzuli'yi, Baki'yi, Hoca Ahmet Yesevi'yi, Yunus Emre'yi, Mevlana'yı, Uluğ Bey'i Ali Kuşçu'yu, Ali Şir Nevai'yi, Hoca Nasreddin'i, Hacı Bektaş Veli'yi, Halk aşıklarımızı; Kaygusuz Abdal, Niyazi Mısrî, Karacoğlan, Köroğlu, Hatayî (Şah İsmail), Pir Sultan Abdal, Seyrani, Dadaloğlu, Sümmani, Ziya Gökalp, Ahmet Vefik Paşa, Şemseddin Sami, Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem, Mehmet Akif, Mustafa Kemal Atatürk.

Atatürk'ün Türk dilini geliştirmek için büyük bir kurultay kurup o konuda uzmanlarını görüşünü almıştır. Türk Dil Kurumunu kurmuş, 1931'de okullarda öğretmenleri görevlendirerek yeni harflerle ilk Türkçe Sözlük ve Derleme Sözlüğü hazırlatmıştır. Kendisi de Türkçe matematik kitabı hazırlamış, terimleri Türkçeleştirmiştir. Türk dilinin gelişmesi için dilde sadeleşmeye gidilmiş; işin çığırından çıkması üzerine çalışmalar durdurulmuştur. Yahya Kemal bu konuda yalnız kalmıştır. Sadeleştirme adı altında ne kadar Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelime varsa atılmış, yerine Türkçenin yapısına uymayan uydurukça kelimeler türetilmiştir. Daha sonra ne surette hareket edilmesi gerektiği husus kendisine sorulduğunda Yahya Kemal'in kullandığı dil ve üslubun devam edilmesinde karar kılmıştır. O devrin şair ve yazarları da uydurukça kelimelerle şiirler yazmışlar, eserler vermişlerdir. Tutmadığını görünce onların bir kısmı eski usule dönmüşler, bir kısmı da Türkçeyi içinden çıkılmaz bir hal almasında ısrar etmişlerdir.

Büyük devletler kuran ecdadımızın bu yolda nasıl ilerlediklerini, ne gibi değer ve duygularla beslendiklerini, bugünün gerçeklerine göre değil o zamanın şartlarına göre değerlendirmeliyiz. Saka Devletinin efsanevi İmparatoriçesi Tomris Han'ı, Mete Han'ı, Atilla'yı, Bilge Kağan'ı, Kül-Tekin'i, Tuğrul ve Çağrı Beyleri , Alparslan'ı, Melihşah'ı, Süleyman Şah'ı, Kılıçarslanları, Alaeddin Keykubat'ı, Osman Bey'i, Orhan Bey'i, Süleyman Paşa ve Alplerini, Murad Hüdavendigar'ı ve Osmanlı Beyliğini dağılmaktan kurtarıp yeniden derleyip Anadolu'da Türk birliğini yeniden kuran Çelebi Mehmet'i, çağ açıp Çağ kapatan Fatih'i, Yavuz Sultan Selim'i, Kanuni'yi, şehitlerimizi ve gazilerimiz, sayısız isimsiz kahramanlarımızı… bunları hatasıyla, sevabıyla hayırla yâd etmeli, bize bu vatanı yurt için canlarını feda edenleri rahmetle anmalıyız.

İsimlerini sayamayacağımız mümtaz şahsiyetleri unutmamamız, şiirlerimizde, roman ve hikayelerimizde birer cümle dahi olsa anmamız gerekir.

Türkiye'mizde vefasızlık gösterilen, ismi-

ni duyunca tüyleri diken diken olan birçok devlet adamımız vardır. Bunlardan biri de Mustafa Kemal Atatürk'tür. Hatta bu konuda en çok gadre uğrayan devlet adamımız diyebilirim.

Trablusgarp'ta Bingazi'de, Derne ve Dobruk'ta yerli halkı silahlandıran ve onları eğiten, İtalyanları sahilde mıhlayan bir avuç gönüllülerin içinde Mustafa Kemal ve arkadaşları vardı. Mustafa Kemal onların lideriydi. Balkan Savaşı başlayınca bu gönüllüler geri çağrıldı ve İtalyanlar elini kolunu sallaya Trablusgarp'a hâkim oldular.

Çanakkale destanının yaratılmasında en büyük kahraman odur. Top seslerini duyduğu esnada ihtiyat kuvvetlerinde olduğu halde emrindeki askeri cepheye süren ondan başkası değildir. O, bütün sorumluluğu üzerine alarak ordusunu hareket ettirmiştir. Çünkü Türk ordusunun kırılması için Alman komutan oyalanıp durmakta, Türk kurmaylarının görüşlerine değer vermemektedir. Seddülbahir'de İtilaf devletlerinin Türk ordusunun bozulup, askerin dağlara bozgun halinde çekildiği esnada kritik emri veren O'dur. Mustafa Kemal, ordusunu yürütürken Metristepe'ye yakın bir yerde ordusunu dinlenmeye bırakmıştı. Cepheyi gözetlemek için birkaç subayıyla birlikte bir tepeye gelmişti. Burada Türk askerinin bozgun halinde geri çekildiğini görmüştü. Asker neden kaçıyorsun?

-Düşman geliyor, kumandanım.

Düşmandan kaçılmaz.

Mermimiz bitti kumandanım.

"Merminiz bitiyse süngünüz de mi yok! Süngü tak, yere yat" emrini vermiştir. Aynı zamanda ihtiyat kuvvetlerini harekete geçmesi için geriye bir de haberci göndermişti. Bu emir, dinlenme halindeki Türk ordusunun mahvolmasını önlemiştir. Düşman, geri kaçan askerlerin birden süngü takıp karşılarında durunca neye uğradığını şaşırmıştır.

İşte basiret budur. Önünü arkasını kollamak tehlike anında aniden karar verebilmektir. Geri çekilen askerler, düşmanı oyalarken Türk ordusu yetişmiş, düşmanı cephe gerisine atmıştır.

Anafartalar'da düşmanın nereden çıkartma yapacağını bilip ona göre yeni bir cephe oluşturan ve orduyu idare eden odur. Mehmetçiğin destansı müdafaasını coşturan, onları sevk ve idare eden odur.

Birinci dünya Savaşı esnasında Suriye cephesinde Türk ordusunun güvenli bir şekilde Halep'e kadar geri çeken odur. Zira Falkenhayn uyguladığı taktikle Türk ordusunun epey hırpalanmasına sebep olmuştu.

Türk ordusu Birinci dünya Savaş'ında yenilmedi ki. Almanlar Galiçya'da ve Uzak-Doğu'da yenildiği için hükmen mağlup sayıldılar. Türkleri Bakü'de ağır bir kıyıma uğratan Ermenilere karşı bir ordu bile gönderdi ve Azerbaycan Türklerinin varlığını korudu.

Birinci Dünya Savaşında Mondros mütarekesi imzalandığı halde altı ay boyunca Mekke ve Medine'yi müdafaa eden yine Türk ordusu idi. Mekke Emiri İngilizlerle iş birliği edip Türkleri arkadan vurmaya ve açlığa mahkûm etmeye başladığı zaman bile Fahrettin Paşa kutsal mekanları teslim etmemişti. Anlaşmadan altı ay sonra Şerif Hüseyin İngilizlerle gelerek Mekke ve Medine'yi teslim almıştır.

Ülke tamamen düşman işgaline uğradığı bir zamanda Osmanlı Devlet adamları hâlâ İngilizlerden medet umuyordu. Onların bir dediklerini iki etmiyorlardı. Hükümet, İttihat ve Terakki avına çıkmış, vatan savunmasında birinci derecede gayret gösteren devlet adamlarını hapishane tıkmak, işkence etmek, yalancı şahitlerin sözleriyle hareket edip kendi evladını yemekle meşguldü.

Mustafa Kemal Anlaşmadan sonra İstanbul'a dönmüştü. Büyükdere önlerindeki düşman zırhlılarını görmüş, "geldikleri gibi gidecekler." demişti. Ama bu geri gitme Türk milletine ağır kayıplar verdirerek beş seneyi bulmuştu. İstanbul'daki halk ve aydınlar umutsuzdu. Kimi Amerikan mandacılığını kimi de İngiliz mandacılığını istiyordu.

Mustafa Kemal Paşa yakın arkadaşlarıyla görüşerek Anadolu'ya geçmeye kara verdi. Mülki makamlara emir vermek için tam yetkili bir görevle Anadolu'ya geçmeye karar verdi. Trabzon'da Rumların taşkınlıkları ona bu fırsatı hazırladı. Padişahtan 9.Ordu Müfettişliği göreviyle tam yetkili olarak Samsun'a hareket etti.

Mustafa Kemal Samsun'a hareket ettiği zaman ertesi gün de Yunanlılar İzmir'e asker çıkarmıştı. Samsun'a çıktığında süratle hareket ederek İzmir'in işgalini protesto telgrafı çektirdi. Yurdun her tarafında İzmir'in işgali protesto edildi ve Redd-i İlhak dernekleri kuruldu. Kuva-yı Milliye dernekleri kuruldu. Vatansever subaylar toplanan milis kuvvetlerini eğiterek düşmanla mücadele edecek hale getirdi. İzmir'in etrafında dağa çıkmış olan efeleri birleştirdi, Kuva-yı Milliye'nin yanında olmasını sağladı. Başlangıçta bu efeler ve milis kuvvetler faydalı oldular, lakin düşmanı durdurmaya yetmedi. İsmet Paşa'nın Garp orduları komutanı olarak atanıp düzenli ordunun kurulmasıyla birlikte bu çeteler de yollarını ayırdılar. Düzenli ordunun emrine girmediler.

Yunanlılar yerli Rumların ve İzmir Metropolitinin sevinç gösterileri arasında İzmir'e girdiği zaman Hasan Tahsin bu duruma dayanamayarak Yunan askerlerine ateş etti ve birkaç askeri öldürdü. Hasan Tahsin'i oracıkta katlettiler. Yunanlılar bunu bahane ederek şehir halkına ateş ederek 2000 üzerinde halkı öldürdüler. İzmir Valisi izin ermediği için Kışladaki askerler mukabele edemediler. Çünkü silahlarını daha önce toplatmıştı. Valilik binasının arkasındaki Askeri Kışlayı topa tutarak birçok askerimizi şehit ettiler. Seferihisar'a doğru hareket eden Yunanlılar halkın üzerine ateş açtılar. İzmir'in bütün ilçelerini işgal ettikleri gibi Batı Anadolu vilayetlerini de işgal etmeye başladılar. Girdikleri her yerde halka görülmedik zulüm irtikap ettiler.

İstanbul Hükümeti de işgallere sessiz kaldı. Gelen halife ordusudur diye halkı kandırdı ve kandırmaya da devam etti. Anadolu'nun her tarafından fitne ve fesat çıkardılar. Bir fetva yayınlayarak "Mustafa Kemal'in bir asi olduğunu, kanın helal olduğunu" bildiren bir fetva yayınlayarak halkı Millî Mücadeleye karşı ayaklandırdılar. Halkın bir kısmı bu ayaklanan liderlerin peşine takıldı. Bozkır, Konya, Yozgat, Düzce, Hendekte ayaklanmalar çıktı. Konya Delibaş isyanında Yunanlılarla savaşmakta olan ordunun bir kısmı geri çekildi ve isyancıların karşısına çıkartıldı. İnönü'de iki defa yenilgiye uğratılan düşman, Türk ordusunun bir kısmının asilerin üzerine gönderilmesiyle birlikte Gediz, Kütahya, Eskişehir işgal etti. Düşmanın hedefi Ankara'ydı.

. Yunanlılarla yapılan Sakarya Savaşından, Kocatepe'de, Büyük Taarruz 'da yapılan savaşlarda Türk kanı sebil gibi aktı. Sakarya melhamesi dünyada en çok subay kaybının olduğu bir savaştır.

Bu vatanın her karış toprağı kanla yoğruldu. Mustafa Kemal Paşa, Sakarya Savaşında attan düşüp kaburgaları kırıldığı halde sedye üzerinde savaşı idare etti.

Büyük Taarruz 'da yenilen Yunan orduları geri çekilirken girdiği bütün köyleri yaktı. Halk hem evsiz hem de aç kaldı. Samanlıklar ateşe verildi ve birçok hayvan bu yangınlarda telef oldu. Bir kısım insanlar işgale uğramamış bölgelere doğru göç etmeye başladı. (İsteyenler bu konuda Kadir Mısıroğlu'nun Yunan Mezalimi kitabına bakabilirler.)

Türk askeri 9 Eylül'de İzmir'e girdiği zaman şehrin her tarafı yanıyordu. Düşmanlardan kaçabilenler İngiliz gemilerine sığınıyordu, kaçamayanlar da Türk askerinin süngüsü altında can veriyordu.

18 Eylül'de 1922'de Batı Anadolu ve Marmara bölgesi düşmanlardan temizlenmişti. Yunanlıların Trakya'ya sarkmasını önlemek üzere oraya da bir ordu sevk edilmişti. Yapılan Mudanya Ateşkes Anlaşmasıyla İngilizler ve Yunanlılar ülkemizden ayrıldılar. Türkiye Hükümeti tam bağımsızlık üzerine Lozan'da müzakerelere başladı.

Tüm bunlar yaşanmamış gibi Cumhuriyeti Kuran kadrolar Atatürk'ün vefatından sonra birden gözden düşürüldüler. Atatürk ve İnkılapları, yaptığı sanayi hamleleri, kurduğu tesisler yok sayıldı.

Atatürk'ün sağlığında onun yanında olanlar, vefatından sonra onun ilke ve inkılaplarından, milli mücadele ruhundan tamamen uzaklaştılar. Menfaatleri ne yöne ise o tarafa kaydılar.

Mustafa Kemal Atatürk'e yapılan iftiralar ve düşmanlıklar son 20 yılda çok arttı. Bazı cahiller, kendini bilmezler Atatürk'e dil uzatmaya başladı. Onun soyuna ve sopuna küfredenler çoğaldı. Annesi gibi iffetli bir hanıma bile iftira ettiler.

"Millî Mücadele hiç olmadı ki!" demeye

başladılar. Çanakkale'de destanlar yaratan askerin bir komutanı olduğunu unuttular. Çanakkale Savaşları Mustafa Kemal 'siz kazanılmış! Yazılan romanlarda, verilen sohbetlerde Mustafa Kemal adı işlenmiyor. Başka milletler Mustafa Kemal'in cesaretini, askeri ve siyasi dehasını takdir ederken, Türk gibi görünüp de milletin ve kurumlarının içini kemirenler yerle bir ediyor, itibarsızlaştırıyor. Atatürk'ü deccal ilan ettiler.

Kadir Mısıroğlu gibi İngiliz ekmeğiyle beslenen bir grup da "Keşke Yunanlılar galip gelseydi!" dediler. O günün devlet erkanı bu kişinin cenaze namazında ön safta durabilmek biçin birbirleriyle itiştiler.

Uyanalım artık bu gafletten. Mustafa Kemal, bir sultan gibi yaşamak isteseydi Şehzade Vahdettin'in yaveriydi. Onun yanında önemli bir yer kapabilirdi. Lakin o bunu yapmadı.

Mustafa Kemal ve arkadaşları Türk Milletinin başı önünde eğik durmasını istemiyorlardı. Bağımsız, onurlu bir şekilde yaşamasını istiyordu. Türk tarihini incelemiş, onun içindeki cevher ortaya çıkarıp işleyerek Millî Mücadeleyi başarıya ulaştırmıştı. Hayatını ortaya koyarak, can siperâne çalışarak hedefine varabilmişti. Ülkesini mamur etmek, insanını müreffeh kılmak için fakir milletin üzerindeki birçok vergileri kaldırdı. İnsanları üretime teşvik etti. Bankaları, demiryollarını, limanları millileştirdi. İş Bankasını kurarak fakir çiftçi ve müteşebbislere kredi verdi. Ülkenin ihtiyaç bölgelerine ve ürün çeşidine göre fabrikalar kurdu. Ağır sanayiye önem vererek Eskişehir vagon Fabrikası ve Kâğıt fabrikalarını kurdu.

Hiçbir şey yapmasa bile bize özgür bir Türkiye bıraktı. Sadece bunun bile değeri ölçüye tartıya gelmez. Bugün esaret altında inleyen milletlerin haline bir bakın ve ibret alın! Kendini Türk olduğu için Türklüğünden utananların sözüne uymayın. Kahramanlarımıza, devlet büyüklerimize ve dini ve milli değerlerimize sahip çıkalım. Hep birlikte güzel Türkiye'mizi mamur, insanlarımızı müreffeh ve mutlu bir toplum haline getirelim.

Sizlere Mustafa Kemal Atatürk'e yapılan haksızlığı dile getiren bir şiirimle makaleme son vermek istiyorum.

DEME!

Gafiller, cahiller diyor serseri,
Mustafa Kemal kim? Yok öyle biri,
İskilipli Atıf, Mustafa Sabri,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Kurtuluş Savaşı yapılmamış gibi,
Bunca şehit kanı dökülmemiş gibi,
Sakarya'ya da bent olmamış gibi,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Soğuk sularda yıkanmış değil,
Düşmanı kanında boğmuş hiç değil,
Sen ki milletin bir ferdi değil,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

İngiliz'le kanka bile olmuşuz,
Sultan avanesin tabi bulmuşuz,
Konuk sever bir vatandaş olmuşuz,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Mustafa Kemal cephede yokmuş,
Anafarta'da halk düşmana çökmüş
"Süngü tak, yere yat" demiş, takmış,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Mehmetçik düşündü, kendi yürüdü,
Düşmanı dipçikle geri sürüdü,
İngiliz muhipleri izin sürüdü,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Sultanın emridir, ne demiş bakın!
Mustafa Kemal bir asidir halkın,
Gördüğünüz yerde durmayın yakın,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Uyanın ahmaklar, ayandır Hakk'ın,
Baş olmasa zafer olur mu yakın,
Atatürk gibi önder var mı Şark'ın?
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Askeriyle, halkla birlik beraber,
Kurtardı vatanı, kimi bîhaber,
Düşmanla, hainle daim harp eder,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

Şehitler, gaziler şahit Ata'nın,
Yarasını sardı, öksüz vatanın,
Anuş der ki yalan sözden utanın,
Deme! Kemalistler kandırdı bizi!

22 Ekim 2026
Saraçoğlu/Konya